

4-oji tarptautinė dailininko knygos **triennale** Vilnius 2006

4th international
artist's book
triennial
Vilnius 2006

KIŠKIS IR NAMAS
RABBIT & HOUSE

Galerija "Arka"
Vilnius, Lietuva
2006.12.05-12.25
Gallery "Arka"
Vilnius, Lithuania
5-25.12.2006

Oceanside muziejus
Oceanside, JAV
2007 m. vasara
Oceanside museum
USA
Summer, 2007

kęstutis **vasiliūnas**

KURATORIUS
CURATOR

Kodėl kiškis? Kodėl namas?

Why rabbit? Why house?

MENININKAS
ARTIST

1735 m., tai galėjo būti praėjus keleriems metams po Didžiosios laisvių chartijos (*Magna Charta*) priėmimo, bet štai ką turime: Jungtinėje Karalystėje veikė „Istatymas dėl istorinių ir kitų kūrinių piešimo, raižymo bei graviravimo skatinimo, intelektualinės nuosavybės teisę čia nurodytu laikotarpiu suteikiant išradėjams ir grafikams“. Žodis po žodžio šiame pirmajame teisininkų paruoštame Autorių teisių įstatyme mes aiškiai skaitome tai, kas visiškai skiriasi nuo „dienraščio“ ir todėl turi būti apsaugota. Toks yra Hogarto Istatymas, kurio pirmojoje dalyje šiek tiek kalbama apie apsaugą: „...Kad... kiekvienas asmuo, kuris išranda ir sukuria, išraižo, išgraviruoja arba dirba mecotinto ar kiaroskuro technika arba pagal kurio darbus ir išradimą yra kuriamas, raižomas, graviruojamas arba dirbamas mecotinto ar kiaroskuro technika kuris nors istorinis ar kitas kūrinys ar kūriniai, jis turi išskirtinę teisę ir laisvę spausdinti ir perspausdinti šiuos darbus keturiolika metų, pradedant nuo pirmosios išleidimo dienos, ant kiekvienos plokštės išgraviruojant nuosavybės teisės savininko vardą, kuris turi būti nurodomas ir ant kiekvieno ir visų tokių egzempliorių...“ Ir tiesiog nuostabus laisvo menininko apibūdinimas: „visi asmenys, kurie išranda ir sukuria arba iš kurių kūrinių ar išradimo yra kuriama“. Laisvasis menininkas turėjo savo protėvius – laisvąjį žmogų iš *Magna Charta*.

Tai yra Jungtinės Karalystės „Autorių teisių įstatymo“ pagrindas, kuris atsirado anksčiau nei Tarptautinė autorių teisių konvencija. Vokiečių kalba kalbančios šalys vadovavosi *Berner konvencija*.

It's 1735, and yes, it may only be a few years after the Magna Charta, but here in the United Kingdom we find “An Act for the Encouragement of the Arts of designing, engraving and etching historical and other Prints, by vesting the Properties thereof in the Inventors and Engravers, during the Time therein mentioned”. Word for word in this first Copyright Act from ‘people of the law’, we can clearly read what is exactly different from ‘the daily’, and therefore needs protection. This is ‘Hogarth’s Act’, and section One tells us something about the protection: “...That every person who shall invent and design, engrave, etch, or work, in mezzotinto or chiaroscuro, or from his own works and investigation shall cause to be designed and engraved, etched, or worked, in mezzotinto or chiaroscuro, any historical or other print or prints, shall have the sole right and liberty of printing and reprinting the same for the term of fourteen years, to commence from the day of first publishing thereof, which shall be truly engraved with the name of the proprietor on each plate, and printed on every such print or prints...” And what wonderful description of a free artist: “every person who shall invent and design, or from his own works and investigation shall cause to be designed.” That free artist had ancestors: free man in Magna Charta.

This is basis for the “The Copyright Act” in the United Kingdom, and it came before the international ‘Copyright Convention’. The German speaking world followed with the ‘Berner Konvention’.

Artist’s books have their place in the free arts, but other books may more correctly belong to the domain of crafts after they pass judgment. It may seem that ‘other books’ have been leading society for many years, but they could not exist without first stepping in the footsteps made by artist’s books. Of course, I speak from the books of the ‘brothers Limburgh’ and the like.

Let me give an example. Typographers like an ‘even page’, where ‘an apple’ has the same emphasis as ‘a gruesome murder’. Artists don’t like that kind of even emphasis. Their story was original, they told their original story first-hand, it had emotion, and it should show that emotion in the way they intended. Expressing emotion in a appropriate manner, thinking about the means and the circumstance, is the canvas of artists. A lot has been said

Menininkų knygos yra priskiriamos laisvojo meno sferai, kitos gi knygos priklauso amatininkų sferai (ir tai tik tuomet, kai priimamas toks sprendimas). Gali pasirodyti, kad daugelį metų visuomenėje dominavo „kitos knygos“, tačiau jos negalėjo egzistuoti be menininkų knygų leidėjų pramintų pašakų. Pirmiausia, žinoma, turiu omenyje brolių Limburgų ir kitas panašias knygas.

Štai pavyzdys: spaustuvininkai mėgsta „vienodą puslapį“, kuriame žodis „obuolys“ spausdinamas taip pat, kaip ir žodžiai „siaubinga žmogžudystė“. Menininkams tai nepatinka. Jų pasakojimas yra originalus, jie pateikia savo originalų pasakojimą pirmą kartą ir šis pasakojimas turi savo emocijas, todėl šios emocijos turi būti atitinkamai išreikštos. Menininkui yra svarbus tinkamas emocijų perdavimas tam tikromis priemonėmis ir būdais. Apie tokį prieštaravimą yra daug diskutuojama ir apie tai būtina žinoti: SPYANOV (Koloyan), Spaudmenų teisinė apsauga (Ženeva, Droz, 1981), psl. 11: „Spaudiniai yra didesni meno kūriniai nei pramoninis produktas. Jų vaidmuo ne tik būti parašytos minties ramsčiu, bet ir ją išreikšti. A. Novaresse („Spaudmenų kūrybos prasmėje“, Paryžius, 1962) pabrėžia, kad „spaudmenų kūrėjas turi suteikti jiems gyvybę, kad galėtų išreikšti naują idėją; abėcėlės piešinys turi nuspalvinti žodžius ir mintį, padedant tik pačios idėjos formos galiai, jis turi turėti tikslų, aiškų veidą, kuriame atsispindėtų emocijos“. Spaudmenų kūrėjas tiesioginiu vizualiu pasitenkinimu papildė intelektualinį autoriaus įnašą. Sujaudindamas skaitytoją išorine forma, kurią susieja su vidine teksto verte, jis išryškėja kaip tikras menininkas. (Newton v, Cowie (1827), 4 Bing. 234 (C.P.) Best J., psl. 245-246: „Grafikas yra visuomet kopijuotojas, ir jeigu graviūros iš piešinių nebūtų numatytos įstatyminiuose aktuose, tokie grafikų veiksmai neturėtų jokios apsaugos. Nors grafikas kopijuoja, jis atgamina panašumą visiškai skirtingomis priemonėmis nei tos, kurias naudoja dailininkas ar autorius, kurio kūrinį jis kopijuoja; o tokios priemonės reikalauja daug triūso ir talento. Grafikas išgauna savo efektą, naudodamasis šviesos ir šešėlių žaismu, arba, kaip sako šios srities profesionalai, kiaroskuro technika. Tinkamas šviesos ir šešėlių ar tamsos laipsnis yra išgaunamas įvairiomis linijomis ir taškeliais; ir tik grafikas gali nuspręsti, kokias linijas ir taškelius rinktis, o nuo tokio pasirinkimo priklauso jo kūrinio sėkmė. Jeigu grafikas kopijuoja nuo kito raiznio, jis gali pamatyti, kaip šį kūrinių raizę asmuo išgavo norimą efektą, todėl neturėdamas jokių ypatingų gebėjimų ir be jokio vargo gali tapti

about this contradiction, and is good to know about it. STOY-ANOV (Koloyan), La protection juridiques des caractères typographiques (Genève, Droz, 1981) p.11: “Bien plus qu’un produit industriel, les caractères typographiques sont une création artistique. Leur rôle n’est pas simplement de servir de support de la pensée écrite, mais de l’illustrer. Comme le souligne A. Novaresse [in L’esprit de la création en typographie, Paris 1962)] “Le créateur de caractères doit donner vie à ses lettres, afin d’exprimer une idé nouvelle; le dessin de l’alphabet doit colorer les mots et la pensée moyennant la seule force de sa propre forme, il doit avoir une physionomie exacte, un propre visage sur lequel peut apercevoir une émotivité”. Le créateur de caractères complète ainsi l’apport intellectuel de l’auteur par une satisfaction visuelle directe. En sensibilisant le lecteur par la forme extrinsèque qu’il associe à la valeur intrinsèque du texte, il s’affirme comme un artiste à part entière. – Newton v, Cowie (1827), 4 Bing. 234 (C.P.) Best J., pp 245-246: “An engraver is always a copyist, and if engravings from drawings were not to be deemed within the intention of the legislature, these acts would afford no protection to that most useful body of men, the engravers. The engraver, although a copyist, produces a resemblance by means very different from those employed by the painter or draftsman from whom he copies; – means, which require great labor and talent. The engraver produces his effects by the management of light and shade, or, as the term of his art expresses it, the chiarooscuro. The due degrees of light and shade are produced by different lines and dots; he who is the engraver must decide on the choice of the different lines or dots himself, and on his choice depends the success of his prints. If he copies from another engraving, he may see how the person that engraved that has produced the desired effect, and so without skill or attention become a successful rival. – Brooks v. Dicks (1880), [1880] 15 Ch. 22 (Ch.D.) James J., p.34: “Now, it appears to me that the protection given by the subsequent Acts to the mere engraver was intended to be, and was, commensurate with that which the engraver did – that the engraver did not acquire against anybody in the world any right to that which was the work of the original painter, did not acquire any right to the design, did not acquire any right to the grouping or composition, because that was not his work, but the work of the original painter. What, as seems to me, the Act gave

sėkmingu šio grafiko konkurentu. – Brooks v. Dicks, [1880] 15 Ch. 22 (Ch.D.) James J.: 34 psl.: „Dabar man atrodo, kad vėliau priimtuose įstatymuose numatytos grafikų apsaugos tikslas buvo proporcingas tam, ką, ką grafikas darė; tokia apsauga nesuteikė grafikui jokios nuosavybės teisės, kokią įgydavo dalininkas, į savo darbą, dizainą, grupuotę ar kompoziciją, kadangi tai buvo ne grafiko, o jį sukūrusio dalininko kūrinys. O jeigu vertintume, ką vis dėlto šis įstatymas suteikė arba turėjo suteikti grafikui – tai buvo pagyrimo verto darbo apsauga. Žiūredamas į priešais mane esančią graviūrą galiu teigti, kad raizymo menas yra labai subtilus. Būtų labai sunku įsivaizduoti kitus igūdžius ar kitokį meną, kuris pranoktų nuostabią linijų ir prisilietimų kombinaciją, išreiškiančią suknelės tekstūrą bei švelnumą ir į savo mylimąjį žvelgiančios moters akyse atsispindinčią meilę bei susižavėjimą. Mano nuomone, ši meną turėtų ginti Parlamento priimti įstatymai...“

Visa tai yra visiškai nemadinga, bet velniškai teisinga!

Noriu pasakyti, kad ilgainiui mums tapo keista, kad į menininką nežiūrima kaip į leidėją. O kadangi mes viską darome patys (nuo tyrimų ir idėjos sukūrimo, istorinių faktų ir literatūros išstudijavimo, eskizų, spausdinimo, atspaudų bei dažymo ir begalinių naujų galimybių ieškojimo, iki išleidimo, išstatymo parodoje ir pardavimo), būtų logiška manyti, kad pirmiausiai menininkas yra teisėtas leidėjas.

Dabar, kai įprastos leidybos ateitis tolsta nuo tradicinės „amatininkiškos“ knygos formos, gali pasirodyti keista, kad kompiliatoriai renkasi kryptis, kurios visiškai skiriasi nuo spausdinimo atsižvelgiant į paklausą arba stalinės leidybos sistemos. Arba jie tiesiog krypta nematomos ribos kryptimi. Tai, kad paprastas teksto turinys nėra platinamas taip, kaip turėtų būti, rodo, kad menininkų knygos kaip meno forma turėpi nedidelei asmenų grupei, kurios interesų ratas yra šiek tiek platesnis nei Berlusconi. Tai yra menas, kuriame dėl ribotos terpės ir galimybių menininkas negali pilnai savęs išreikšti. Per amžius susiformavusios meninės formos ir techninės priemonės suteikia menininkui daugybę būdų išreikšti savo mintis tikrovėje. Atrodo, kad knyga tam tiktų geriausiai, tačiau žiūrovas gali kartais suabejoti, ar daiktas, kurį jis mato, tebėra knyga mums įprasta reikšme.

him, and intended to give him, was protection for that which was his own meritorious work. The art of the engraver is often of the very highest character as in the print before me. It is difficult to conceive any skill or art much higher than that which has by a wonderful combination of lines and touches reproduced the very texture and softness of the dress, and the expression of love and admiration in the eyes of the lady looking up at her lover. That art or skill was the thing which, as I believe, was intended to be protected by the Acts of Parliament...”

All that is so wonderfully old fashioned; but it is so bloody well true!

My idea is that over the years we have come to see it as odd that an artist is hardly ever seen as a publisher. The fact is: as we do everything, the entire process, ourselves (from research and development of the idea, the study of the historic background and literature, the sketches, the typography, printing, and painting, until binding in all its endless new possibilities, and then even the publicizing, exhibiting and selling) it is merely just logical that we see the artist as being a publisher in his own right in the first place.

Now that the future of ordinary publishing seems to be developing further and further away from the book in its traditional ‘crafty’ form, it may seem odd to see bookmakers choose directions quite opposite from those of printing on demand and desktop publishing. Or, in fact, stretching that to an unseen limit. In looking at these actions and the spreading of the mere content of a text as broadly as possible, we see the artist’s books as an art-form in progress for a minute group of individuals that are impressed by little more than ‘Berlusconi’. This is an art in which a single medium, and its singular development, is not sufficient for an artist to express himself completely. Through the centuries, obtained artistic forms and technical means present the artist with a thousand ways of bringing his subject in to real life. The form of the book seems preeminently suited for this kind of purpose; but the spectator may sometimes wonder whether or not the object he sees is still a book in the ordinary sense.

JAPONIJA
JAPAN

Pilnējimas / Dilimas
2006, 21,4 x 27 cm, unikali, rašalinē
spauda, vaškas, popierius

Waxing / Waning
2006, 21,4 x 27 cm, unique, inkjet
print, wax on paper

LIETUVA
LITHUANIA

Jauki knygelė
2006, 23 x 14 x 4 cm, unikali, medis,
metalas, medžiaga

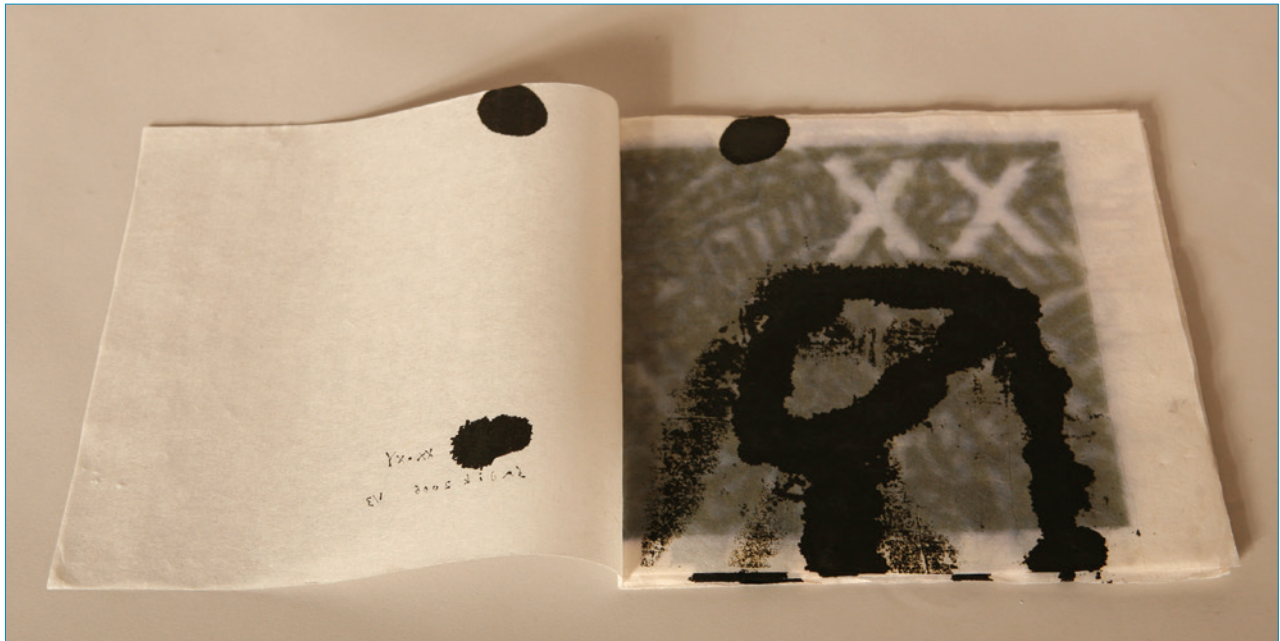
Cosy book
2006, 23 x 14 x 4 cm, unique, wood,
metal, stuff

NYDERLANDAI
THE NETHERLANDS

XX.XY
2006, 15 x 15 cm, unikali, popierius,
skaitmeninė spauda, tušas

XX.XY
2006, 15 x 15 cm, unique, paper, digital
print, ink

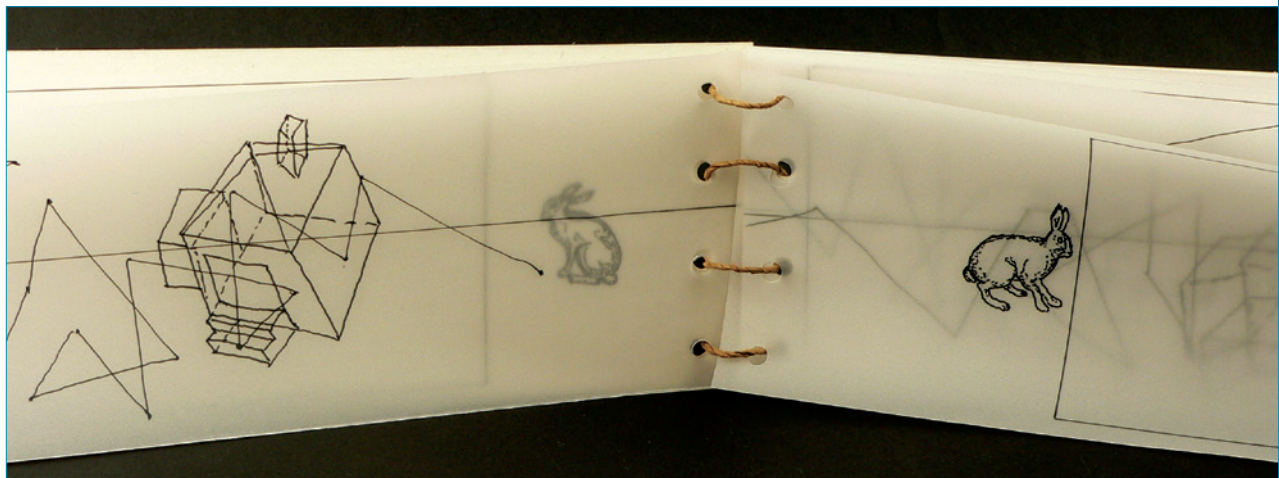

LIETUVA
LITHUANIA

Braižytojas Kiškis
2006, 10,5 x 30 cm, unikali,
mišri technika

Delineator Rabbit
2006, 10,5 x 30 cm, unique,
mixed media

AUSTRIJA
AUSTRIA

Kiškių kambarys Schonbrunn pilyje
2006, 30 x 42 cm, tiražas 1/2, popierius,
foto koliažas, skaitmeninė spauda

Rabbit's room in Schonbrunn castle
2006, 30 x 42 cm, edition 1/2, paper,
photo collage, digital print

